

2020-04-30
U2020/02772/UH

Utbildningsdepartementet

Riktlinjer för statliga universitets och högskolors förvaltning av holdingbolag

Statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande

Regeringen har den 27 februari 2020 beslutat Statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande 2020 (N2020/00515/BSÄ, Statens ägarpolicy).

Statens ägarpolicy ska tillämpas i bolag med statligt majoritetsägande. I övriga bolag, där staten är delägare, verkar staten i dialog med övriga ägare för att ägarpolicyerna ska tillämpas. För bolag som förvaltas av andra statliga myndigheter än Regeringskansliet ska statens ägarpolicy tillämpas på motsvarande sätt.

Dessa riktlinjer för statliga universitets och högskolors förvaltning av holdingbolag kompletterar statens ägarpolicy. I de delar där riktlinjerna avviker från statens ägarpolicy ska riktlinjerna tillämpas.

Ägarförhållande

Holdingbolagen är helägda av staten. Staten som ägare av holdingbolagen företräds av berörda universitet och högskolor. Mallen för bolagsordning enligt *bilaga* till dessa riktlinjer ska tillämpas. Av holdingbolagens bolagsordningar ska, i enlighet med mallen, framgå att 2–10 §§ i respektive bolagsordning inte får ändras utan regeringens medgivande.

Överlåtelse av aktier eller frivillig likvidation eller fusion av bolaget får inte genomföras utan regeringens medgivande, undantaget fusion med dotterföretag med vilande verksamhet. Vidare följer av 8 kap. 4 § andra stycket budgetlagen (2011:203) att statens ägarandel i företag där staten har hälften eller

mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar genom försäljning eller på annat sätt inte får minska i företag utan riksdagens bemyndigande.

Riksrevisionen får enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. utse en eller flera revisorer att delta i revisionen tillsammans med bolagets övriga revisorer.

Bolagens verksamhet

Föremålet för holdingbolagens verksamhet ska vara att förvärva, förvalta och sälja aktier och andelar i hel- eller delägda bolag som har till syfte att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete för kommersialisering av projekt och kunskaper framtagna eller uppkomna inom ramen för verksamheten vid det lärosäte som holdingbolaget är knutet till samt att bedriva annan därmed förenlig verksamhet.

Bolagen kan även ha till syfte att förmedla sådan uppdragsutbildning som avses i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.

Holdingbolagen kan även bedriva motsvarande verksamhet med andra lärosäten än det lärosäte holdingbolaget är knutet till.

Målsättningen för holdingbolagen är att resultatet av verksamheten ska kunna nyttjas på strikt affärsmässiga villkor.

Bolagen får inte, vare sig direkt eller indirekt, bedriva sådan forskning, därmed sammanhängande undervisning eller i övrigt sådan verksamhet som från tid till annan utgör grundläggande verksamhet vid universitet och högskolor.

Förvaltning av holdingbolagen

Styrelsen för universitetet eller högskolan är ansvarig för den löpande förvaltningen av statens ägande i holdingbolaget. I ansvaret ligger att i enlighet med aktiebolagslagens (2005:551) bestämmelser utse det ombud som på aktieägarens uppdrag röstar vid bolagsstämman i holdingbolaget. Lärosätet bör utse en bolagsförvaltare som är anställd på lärosätet.

Vid bolagsstämman fattar aktieägaren beslut om bl.a. val och arvodering av bolagets styrelse, samt prövar frågan om ansvarsfrihet för bolagets styrelse och verkställande direktör. Av detta följer att den som är styrelseledamot i holdingbolaget, eller som är nominerad till styrelseledamot, inte ska utses till aktieägarens ombud vid bolagsstämma i holdingbolaget.

Styrelsen för universitetet eller högskolan ska fastställa förslag till ägaranvisning för holdingbolaget. Ägaranvisningen, som beslutas på bolagsstämman, ska innehålla direktiv till holdingbolagets styrelse för vad bolaget ska uppnå och vilka resultat som ska återredovisas till universitetet eller högskolan. Styrelsen för universitetet eller högskolan bör årligen pröva om ägaranvisningen ska revideras.

Holdingbolagets styrelse

För holdingbolag som förvaltas av universitet och högskolor är det styrelsen för universitetet eller högskolan som, inför bolagsstämma där val av styrelse för holdingbolaget ska ske, ska nominera vilka personer som ska väljas till styrelseledamöter och styrelseordförande.

För holdingbolag som förvaltas av universitet och högskolor ska styrelsen bestå av lägst tre och högst åtta ledamöter, varav en ledamot bör vara anställd vid berört lärosäte.

Styrelsen ska ha för ändamålet nödvändig kompetens i enlighet med vad som anges i statens ägarpolicy. En styrelseledamot anställd vid berört lärosäte kan därvid tillföra särskild kompetens i t.ex. styrningsfrågor men har ingen särställning i förhållande till övriga styrelseledamöter. Vid nominering och val av styrelseledamot anställd vid berört lärosäte ska eventuell jävs-problematik beaktas.

Styrelsen för universitetet eller högskolan ska även föreslå arvode för holdingbolagets styrelse, vilket beslutas av bolagsstämman. Arvode ska därvid inte utgå till styrelseledamot som är anställd vid berört lärosäte.

Bolagets styrelse ska utse en verkställande direktör.

Hel- eller delägda bolag

Det ankommer på holdingbolagens styrelser att ombesörja bildande av lämpliga hel- eller delägda bolag. Universitet och högskolor bör som företrädare för staten som ägare av holdingbolag verka för att följande iakttas.

Bolag som bildas som ett resultat av forsknings- och utvecklingsarbete ska ha en verksamhet som domineras av utvecklingsarbete med syfte att kommersialisera resultatet så att verksamheten kan ge avkastning (räntabilitet) på bolagets totala egna kapital. Projekt som överförs till sådana bolag bör vara så utvecklade att en klar industriell eller kommersiell tillämpning av deras resultat kan förutses. En ytterligare förutsättning för att sådana bolag ska kunna bildas är att respektive bolag i viss omfattning har andra delägare och finansiärer än det egna holdingbolaget.

Hel- eller delägda bolag som holdingbolaget bildar kan bedriva långsiktig uppdragsforskning med inriktning mot näringslivet och förmedla sådan uppdragsutbildning som avses i förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor. Sådana bolag kan ges uppgifter som finansieras genom kontrakt med såväl offentliga som privata kunder. En grundläggande förutsättning är att verksamheten är lönsam och ger avkastning på insatt kapital. För sådana bolag gäller vidare att de kan vara helägda eller samägda med både privata och offentliga delägare.

Hel- eller delägda bolag som holdingbolagen bildar får inte bedriva sådan verksamhet som ingår i universitetens eller högskolornas grundläggande uppgifter.

Åtterrapporering

Holdingbolaget avger årsredovisning och åtterrapporering till det universitet eller den högskola till vilket det är knutet.

Rapporering till regeringen ska lämnas av det universitet eller den högskola som holdingbolaget är knutet till. Rapporeringen till regeringen ska lämnas senast den 30 april och ska innehålla följande parametrar:

- holdingbolagets och eventuella dotterföretags verksamhet,

- holdingbolagets och eventuella dotterföretags måluppfyllelse, t.ex. lönsamhet och kapitalstruktur,
- på vilket sätt holdingbolaget och eventuella dotterföretag arbetar tillsammans med universitet eller högskolor och innovationskontor och hur gränsdragningen ser ut mellan dessa,
- på vilket sätt holdingbolaget samverkar med aktörer i det omgivande innovationssystemet och andra universitet och högskolor i dess region,
- en beskrivning av holdingbolagets väsentliga risker av betydelse för bolagets resultat, ställning och framtidsutsikter, liksom investeringar, förvärv och väsentliga händelser som inträffat under räkenskapsåret, och
- styrelsens sammansättning under året.

Rapporteringen till regeringen ska också innehålla följande indikatorer för den innovationsstödande verksamheten inom holdingbolaget eller dess dotterföretag:

- totala antalet unika idéer som holdingbolaget och dess dotterföretag tar emot från det universitet eller den högskola till vilket holdingbolaget är knutet eller dess innovationskontor,
- antal idéer som skyddas i form av patent, mönsterskydd och varumärke, antal idéer som holdingbolaget äger helt eller delvis, exempelvis via optionsavtal eller liknande,
- antal idéer som sålts vidare till bolag, och
- antal nya bolag som startas med idén som grund med angivande av hur respektive bolag ägs.

När holdingbolagets årsredovisning har upprättats ska den snarast skickas in till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Avkastning

Lönsamhetsmål i fråga om holdingbolagets totala egna kapital bör fastställas av bolagsstämman efter förslag från bolagets styrelse. Målen bör fastställas med hänsyn tagen till verksamhetens speciella karaktär. Lönsamhetsmålet bör motsvara vad som gäller för andra bolag med liknande inriktning på verksamheten, varvid hänsyn ska tas till den blandning av bolag som kan komma att uppstå i holdingbolagets portfölj. Lönsamhetsmålet ska avse den

antagna avkastningen på det egna kapitalet över en längre period, minst fem år, vilken bedöms täcka en konjunkturcykel.

Förlust och kapitaltillskott

Eventuella förluster ska täckas med medel inom ramen för holdingbolagets tillgängliga kapital och får således inte täckas av offentliga medel som på annat sätt anvisats det berörda lärosätet.

Bilaga till Riktlinjer för statliga universitets och högskolors förvaltning av holdingbolag

Mall för bolagsordning

Organisationsnummer:

§ 1 Företagsnamn

Bolagets företagsnamn är [BOLAGETS NAMN].

§ 2 Styrelsens säte

Bolagets styrelse ska ha sitt säte i [ANGE ORT OCH LÄN].

§ 3 Verksamhet

Föremålet för bolagets verksamhet ska vara att förvärva, förvalta och sälja aktier och andelar i hel- eller delägda bolag som har till syfte att bedriva forsknings- och utvecklingsarbete för kommersialisering av projekt och kunskaper framtagna eller uppkomna inom ramen för verksamheten vid [LÄROSÄTES NAMN], samt att bedriva annan därmed förenlig verksamhet. Hel- eller delägda bolag kan även ha till syfte att förmedla uppdragsutbildning.

Bolaget kan även bedriva motsvarande verksamhet i samarbete med andra universitet och högskolor än [LÄROSÄTETS NAMN].

Bolaget och hel- eller delägda bolag får inte, vare sig direkt eller indirekt, bedriva sådan forskning, därmed sammanhängande undervisning eller i övrigt sådan verksamhet som från tid till annan utgör grundläggande verksamhet vid universitet och högskolor.

§ 4 Aktiekapital

Bolagets aktiekapital ska utgöra lägst etthundratusen (100 000) kronor och högst fyrahundratusen (400 000) kronor.

§ 5 Antalet aktier

Antalet aktier ska vara lägst ettusen (1 000) aktier och högst fyratusen (4 000) aktier.

§ 6 Styrelse och revisorer

Bolagets styrelse ska, till den del den utses av bolagsstämman, bestå av lägst tre och högst åtta ledamöter utan suppleanter. Bolagsstämman ska utse styrelseordföranden. Om ordföranden lämnar sitt uppdrag under mandattiden ska styrelsen inom sig välja ordföranden för tiden intill utgången av den bolagsstämma då ny ordförande väljs av stämman.

Bolaget ska ha en eller två auktoriserade revisorer med eller utan en eller två revisorssuppleanter eller ett registrerat revisionsbolag som revisor.

§ 7 Kallelse till bolagsstämma

Kallelse till årsstämma samt kallelse till extra bolagsstämma där en fråga om ändring av bolagsordningen ska behandlas, utfärdas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före stämman. Kallelse till annan extra bolagsstämma ska utfärdas tidigast sex veckor och senast tre veckor före stämman.

Kallelse till bolagsstämma ska skickas med e-post till aktieägaren och ska ske genom annonsering i Post- och Inrikes Tidningar samt på bolagets webbplats. Vid tidpunkten för kallelse ska information om att kallelse skett annonseras i rikstäckande dagstidning.

§ 8 Räkenskapsår

Bolagets räkenskapsår ska vara kalenderår.

§ 9 Riksdagsledamots deltagande i bolagsstämma

Om bolaget har mer än femtio anställda har riksdagsledamot rätt att, efter anmälan till styrelsen, närvara vid bolagsstämma och i anslutning till denna ställa frågor. Anmälan bör vara styrelsen tillhanda en vecka före bolagsstämman. Underrättelse om tid och plats för bolagsstämma ska sändas med brev till riksdagens centralkansli i anslutning till utfärdandet av kallelsen till stämman.

§ 10   Ändring av bolagsordning

Bestämmelserna i 2–10 §§ i denna bolagsordning får inte ändras utan regeringens medgivande.

Antagen vid bolagsstämman den [DATUM]